

Előfizetési feltételek:
 Vidékre postán vagy helyben házhoz
 horváva.)
 Egész évre 16 frt. Fel évre 8 frt.
 Negyed évre 4 frt.
Egyen számú 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
 Hasábos pótisor egyszeri hirdetésnél 12,
 kétszerinél 10, háromszorinál 8 kr.
 A nyilattéri pótisor 50 kr.
 Bélyegdíj külön 30 kr.
 Hirdetmények elfogadtatnak a ki-
 adóhivataltól kívül egyedül **Hansen-**
stein és Vogler hirdetésfelvételi
 hivatalában Budapest: Jorotta-utca
 8. sz. I. em. Beér: Wallischgasse 10. sz.
 Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, Kalap-u. 15. sz. I. em.
 A lap szellemi részét illető minden köz-
 lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
 Barmintelen levelek csak ismeret-
 zektől fogadtatnak el. — Keziratok nem
 adatnak vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (Ker-
 tész József könyvnyomdai iradaja)
 hova a lap anyagi részét illető közlemé-
 nyek (előfizetési pénzek, hirdetések
 kiadás körüli panaszok) intézendők.

Budapest, május 2.

A hazáját igazán szerető ember, nemzete történetéből veszi a honfiúi erény legszebb példáit, abból merít lelkesedést nagyszerű tettekre és bizalmat, reményt jövőjére.

De a történeti adatoknál hangosabban szólnak azon rommaradványok, melyek letint száradokból intó vagy buzdítójelnek főtartatván, kézzelfoghatóvá teszik azt, mit a historia holt betűi tartalmaznak.

Bátran elmondhatjuk, hogy az a nemzet, mely ily ősi renaissance-iránt kegyelettel nem viseltetik, az nem törődik multjával s nem tart igényt jövőjére sem, az hidegen veszi a rég lezajlott eseményeket és nem keres, nem talál összefüggést a mult és jelen között.

Ezen meggyőződésünkkel indulva ki, kiméletet kérünk az időtől és kegyeletet az emberektől történeti nevezetességű romjaink számára.

Azonban ez nem zárja ki azt, hogy a jövő alkotásainak utjába eső rommaradványokat, romfalakat el ne hordjuk. Ott, hol ilyenek a nem eléggé üdvözölhető polgárosodást gátolják, eltávolításukat csak is helyesnek lehet, s ez okból örömminkre szolgált a felsőbbi elhatározása, melynek következtében az ősi budai vár körfala lehordatni fog. E szintelen, kopott, ezél és haszonélkülű és régészeti kutatásokra nem alkalmas rommaradvány a jelen átalakítások idejében, a midőn az egyesített főváros régi lim-lomos állapotából, mint a mesebeli phoenix hamvaiból, kimerkedni akar; midőn a szépítő bizottság a pittoresque budai várhegyre is már-már kiterjeszti figyelmét, mint az átalakítandó ruha színehagyott, régi fodra lebontandó.

A közös hadügyminiszter, ki igen jól tudhatja, hogy a végenyeszetre elítelt budai várfalak hadászati szempontból semmi jelentőséggel nem bírnak, szinten amellet volt, hogy leromboltassanak; azonban Kuhn báró ezen nézete mellett egy hátsó gondolatot is táplál, melyet a volt magyar miniszterelnökhöz folyó évi márczius hó 22-dikén írt levelében kifejezett.

A hadügyminiszter azt véli, hogy a felsőbbi kéziratában csak is a várhegy körfalának lerombolásáról lehet szó, de a Gellérthegyre az semmi szim alatt nem vonatkozhatik!

Habár a gellérthegyi vár, a hadi tudomány haladása folytán nem is felel meg az igényeknek és nélkülözhetővé lesz; — azért mégis Budapest mit sem veszített stratégiai fontosságából és a főváros megerősítése a hadi kormány által mindig szem előtt lesz tartandó. A Gellérthegynek erődjével Budapest jövő megerősítése körében támpontnak föltétlenül meg kell maradnia, és azért a hadügyminiszter a gellérthegyi erődítvény megszüntetéséhez hozzá nem járulhat.

E nyilatkozata Kuhn bárónak odairányul, hogy Budapest, mely mostanig nyílt város volt, erődítvényekkel vétessék körül, háboru esetén ostromzárnak és, ami ennél még rosszabb, ostromnak legyen kitéve.

A hadügyer ezen szándékát határozottan ellenezzük, és a memyiben az annak kivételéhez szükséges és előreláthatólag enormis összegek megszavazását bármikor követelni fogja, érdekünkkel ellenkező kívánságát mindenkor roszalni fogjuk.

A főváros megerősítésének nem egy indokból vagyunk ellenzői.

Budapest, mint tudnivaló, jelenleg a szépítés adiumában van, s a költségekhez az egész ország járul; Budapest nemzeti kincseinket tartalmazza, benne a műépítészet nem egy remeke díszlik, Budapest lakossága folyton gyarapodik és népességi számának fővárosi jellege és hivatásánál fogva más metropolok példája szerint gyarapodnia kell; Budapest kereskedelmi és forgalmi tekintetben központ, a tudományoknak és művé-

szeteknek leendő Athenje, műkincseink s okmányainknak óriás letéteményi helye, a törvényhozó testületnek, a kormányzás s igazgatásnak, az irodalomnak központja, és ez a város, mely ennyit tartalmaz, mely az országnak kegyeltje, mely nagy jövőre tart igényt és megfeszítéssel, áldozattal készíti is elő fényes jövőjét, mint egy megerősített hely netáni invasio esetében golyózápornak, bombázásnak és égő szurok-koszoruk hajigálásának legyen kitéve?

Egybekövetkezhető roppant ostrom kiszámíthatatlan károsításának, rombolásának martalékjává nem lehet, nem szabad fővárosunkat odaadni.

Mivé válnának Buda-Pestnek szépségei, nagyszerűségei, kincsei? Avagy nem látunk-e elég szomorú példát Párizs ostromállapotában?

Kuhn báró kiterjesztheti erődítési terveit az ország váraira és háboru idején fenyegetett pontjaira, ha közzgazdászati viszonyaink és ebből folyólag állami háztartásunk megengedik, hogy ily célokra milliók fordítottassanak; de kimélje ettől fővárosunkat.

Tudunkkal a legtöbb európai főváros nyílt és soha sincs azon veszélynek kitéve, hogy egy mítsem kimélő ostrom színhelyévé váljék.

Abból, hogy a franciaizmus nemzetgyűlés az idén ismét roppant összegeket szavazott meg a Szajnaváros erődítvényeire és hogy maga a böles Thiers, kinek az eddigi Páris körüli erődök is köszönhetők, ezeknek szaporítását és újabb fölszerelését védte és ajánlotta, nem vehetünk magunknak példát saját fővárosunkra nézve.

Még egyet kívánunkok egyéb, e helyen még fölhozható érv helyet kiemelni s ez anyagi helyzetünk és hiányaink. Annak nyomozás volt hangosan követeli tőlünk, hogy takarékoság mellett igyekezzünk rosz éveinket és a válságokat kiheverni; a hiányok pedig odairányoznak minket, hogy belátjuk már, miszerint pótlásukról gondoskodnunk kell.

Ha Kuhn b. a gellérthegyi citadellát főtartani és abból a fővárosi erődítvények támpontját csinálni akarja, ugy bizton merjük állítani, hogy az egész országban ellenzésre fog találni és alig fog oly delegatióra találni, ki az e célra előirányzott összegeket neki megszavazná.

— **A középpárt vasárnap május 3. délután 4 órakor, saját helyiségében értekezletet tart.**

— **A magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekről és vétségekről** címet viseli a büntető codex javaslata, mely a minisztertanácsban épen most került a tárgyalás alá s pár hét múlva a képviselőháznak is be fog mutatni. Törvény miatt ismertetését lapunk legközelebbi számúig halasztjuk.

— **A „Recht“ című lap két hirt közölt.** Az egyik az, hogy a magyar kormány a katolikus egyházakra 150 milliónyi kölcsönt akarna fölvenni. A tárgyalások a püspöki karral már elkezdettek volna, de még semmi eredményre nem vezettek. A másik hirt, hogy a cultusminiszter bizalmas körlevélben tudatta volna a püspöki karral, hogy a tanulmányi alap deficitben van, s a miniszter megvárja a püspökök és káptalanok hazafiságától, hogy a mintegy 50 ezer forintnyi deficitet fődözzék. — Ezek közül az előbbi értesülésünk szerint is teljesen nélkülöz minden alapot.

A másodikra nézve e pillanatban minden fölvilágosító adatot nélkülözünk.

— **A magyar delegatio hadügyi albizottságának** tegnapi üléséről közöljük a következőket: A közös hadügyminiszterium részéről jelen voltak: Báró Kuhn közös hadügyminiszter, Benedek Sándor altábornagy, Steiner és Alker ezredesek.

Az ülés megnyitva után Pulszky Agost bizottsági tag kérdést intéz a közös hadügyminiszterhez az iránt, minő helyzetben van a hadigazgatás az 1874-dik évi költségvetéssel szemben, különös tekintettel a termény- és nyers anyagárak emelkedésére, és minő intézkedésekkel kíván a közös hadügyminiszter, ha tulkiadás a termények árának emelkedése folytán csakugyan kilitásba volnának, oda hatni, hogy a tulkiadás mellőztessék, vagy a legkisebb mértékre leszállíttassék. A közös

hadügyminiszter ezen kérdésre válaszolva előadja, hogy a terményárak emelkedése folytán az 1874-ik évi költségvetésben csakugyan jelentékeny tulkiadások fognak történni. A tulkiadás a 2 millió forintot tetemesen meghaladja. Azon további kérdést illetőleg, tettek-e intézkedések arra nézve, hogy a tulkiadások mellőztessék, a közös hadügyminiszter előadja, hogy neki eredetileg szándokában volt egy póthitel kérti, de ezen szándoktól a miniszter-tanács határozata következtében elállott, főleg azért, mert a költségvetés túlhaladása ma még számokban ki nem fejezhető; egyébiránt e tulkiadás leszállítására 1874-ikben eddigelé semmi intézkedés nem tett.

A miniszter ezen válasza az albizottság tagjainak tájékozásul szolgál, a kérdést tevő bizottsági tag főtartván magának ez irányban javaslatokat tenni. Ezután tárgyalás alá vétetett a katonai igazgatás saját bevételeiből folyó fedezet, és az előirányzott 4.700,113 frtnyi összeg a költségvetésbe fedezetül beállítottat határozatott. Erre az építkezési ügyben kiküldött ötös-bizottság beadta jelentését. A rendes szükséglet 16. címének: hadmérnöki és építészeti katonai igazgatóságok szükségletére előirányzott összeg 2.108,051 frt, mely összeg a tavalyi összegnél 101,500 frttal csekélyebb, megszavaztatott. Dom a híd indítványára határozat hozatott aziránt, hogy jövőre valamennyi építkezési és ingatlantervezési ügy az extraordinariumba fölvendő. Ezután tárgyalás alá vétetett a rendkívüli szükséglet és az egyes címekre a következő összegek szavaztatottak meg: I. cím: összesen százezer forint töröltetett. II. cím: fegyverügy; és pedig az első tétel alatt ötven ezer Wernld-féle fegyverre előirányzott két millió ötven ezer frt, 25 ezer fegyverre és egy millió huszonöt ezer frtra leszállítottat. 2. tétel: 80 ezer frt töröltetett. 3. tétel: 85 ezer frt megszavaztatott. 4. tétel: 90 ezer frt töröltetett. 5. tétel: 10 ezer frt megszavaztatott. 6-dik tétel: száz ezer forint helyett ötven ezer megszavaztatott.

— **A román vasuti csatlakozások.** Legközelebbi kedden Türr tábornok vezérlete alatt egy társaság indul Bajára, hogy onnét a Ferencz-esatorna új átvezetéseit megismerlendő tovább utazzék. Ezen kirándulásban Bartal György kereskedelmi miniszter is részt vesz. A közlekedési miniszter, mint a „P. C.“ mely e hirt jelenti, hozzáteszi, nem vesz részt, mert a román vasuti csatlakozásokra vonatkozó tárgyalások már hétfőn kezdődnek. — E tárgyalásokra Bresson, Engerth, báró Wodianer Mór és Zichy Henrik gróf urak jönnek Budapestre.

— **A központi bizottság** tegnap délután 5 órakor megkezdte az ügyvédi rendtartásról szóló törvényjavaslat tárgyalását. Jegyző és előadóul Matuska Péter választott meg.

Az I. fejezet első §-a következő szöveget nyert: „Mint ügyvéd az ország bíróságainál csak az működhetik, ki bármelyik ügyvédi kamara által az ügyvédek lajstromába fölvetetett.“

A II. §. styláris módosítás alá esett, valamint a III. §. is.

A IV. §-ban kimondatott, hogy a vizsgáló bizottság tagjainak felét az igazságügyminiszter az ügyvédi kamarához nem tartozó jogtudók sorából nevezi ki, és hogy a bizottsági tagok számát az igazságügyminiszter határozza meg.

Az V. §-ban az ügyvédi vizsgára bocsátandó egyén részére a négy évi helyett három évi joggyakorlat fogadtatott el, melyből legalább másfél év ügyvédnél, kincstári vagy közalapítványi ügyészségnél töltendő. A §. többi része, valamint a VI., VII., VIII., IX., X., és XI. §§-ok csekély módosításokkal elfogadtattak.

Tárgyalás folytatattatik május 2-dikán délután 5 órakor.

— **Fölkérteünk a következő sorok közlésére:** Bartha Miklós országos képviselő urnak az „Egyetértés“-ben közölt nyilatkozatára válaszom ez:

Helyreigazítanivalóm nincs sem a nyilatkozó egyénnel szemben, sem pedig az ügy érdemére vonatkozólag, szavak fölött nem vitázom, ha a fölfogás helyessége és tisztességessége ellen van kifogásom.

Mint az erdélyi ev. ref. egyház-területi közgyűlés volt tagja, elmondtam az ügyet, a mint valóban megemertént, mint az országgyűlés tagja elmondtam nézetemet a következőkben:

„A házban elmondottakért, a házszabályok által precizirozott egypár eseten kívül, csak nemesebb, jobb érzésnek felelős a képviselő.“

Ha utazán, kávéházban, vagy bár hol a képviselőházon kívül ily nemű sértés elkövetetnék, egy emberen kereshet és talál módot az elégtétel szerzésre, a képviselőt védi az immunitás, tehát, ha tetszik odáig vinni ez immunitást, melyet a parlamentarismus bajnokai a szabad szó védelmére alkották meg, kiaknázzhatják oly botrányok elmondása és elköveté-

Husár János

sére, melyeket mindenütt a polgárok érdekében eltilt a törvény.

És hol van azon parlamentnek tekintélye, a melyben becsület és köztisztelvény megőszült embert meg lehet büntetlenül gyalázní, mikor írásban bizonyítja annak két tagja, hogy az Orbán Balázs által elmondottak sértést magokban nem involválának, és azért elégtétellel nem tartoznak.

Bartha képviselő ur pedig nyilvánosságra hozta, úgy mond emlékeztetőből, azon irást, melyet gróf Teleky megbízottjainak adtak s melyet sajnál, hogy nem vett két párba, mint szokás. Téved ön, csak az oly iratokat veszik két párba, melyeket négyen irnak alá, az önkérő csak másolatot vesznek, ha adnak.

Ezen irat szerinte így szól:
"Báró Kemény Kálmán és Kendeffy Árpád képviselő urak mint gr. Teleky Sámuel megbízottjai elégtételt kértek Orbán B. képviselő urtól azon kifejezésekből, melyeket nevezett képviselő ur (nem tudom hányadik) ülésen az úgynevezett Teleki-könyvtár ügyében a kultuszminiszterhez intézett.

Alolirottak, mint Orbán Balázs megbízottjai kötelesegtünknek tartjuk kijelenteni, hogy a képviselőház ellenőrzési jogának szigorú föntartása tekintetéből, nem érezhettük magunkat följogosítva, ily esetben megbízónk részére a kihívást elfogadni."

Tessék a ritkított betűkkel írt sorokat összevetni ezen utóbbi nyilatkozattal és abban föltalálhatja az előbb közölt nyilatkozat értelmét a maga valóságában és meztelenségében. Önök megtagadták az elégtételadást, a képviselőház ellenőrzési jogának szigorú föntartása tekintetéből tehát a tetszett odáig vinni a immunitási jog kiaknázását, mint közölt cikkemben említém. Egyben esalóltam azonban azt hiszem, hogy önről azon balvelekedést táplálják, miszerint a képviselő által a házban, valamint a bíróságnál a tárgyalásnál elmondottak személy-sértést nem involválhatnak magukban, ön tagadja, hogy ez lenne a refus indoka, tehát rosszabbak mint hívém. — Most már megengedte, hogy lehet sértés is az interpellatioiban, mit azonban tárgyalni a kihívás elnemfogadása után tiltva lett önöknek, mint értém nyilatkozatomból.

Lehet tehát felelőség nélkül is sérteni?
Ha a képviselő önök szerint nem tartozik elégtételadással a házban elmondottakért, miért ajánlotta fel egyik alkalommal épen Simonyi Ernő képviselő a házban a miniszternek a személyes elégtétel adását. Lám, hogy differálnak erre-arra nézeteik! Én az eljárás felett mondtam véleményt, és azt is tudtam, hogy vesztett ügy szószólói mindig a szavakban nem a lényegben keresnek menedéket, tessék azokat felhasználni kedvök szerint.

Mi cikkének subjectív részét illeti velem szemben, azt nem intézem el hírlapban.
Csak annyit jegyzek meg, hogy én nem védek és nem védtem személyeket, mert azok meg tudják védeni magukat, de valahányszor az igazság és rágalom közt van választásom, mindig az előbbi választom, még azon esetben is, ha a rossz akarat insinuatíójától — mint itt is jogosan tarthatam.

Horváth Gyula,
orsz. képviselő.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése május 2-án.

Elnökök: Perczel Béla.

Jegyzőkönyv: Szeniczey Ödön, Beüthy Algernon.

A kormány részéről jelen vannak: Bittó István, Ghyez Kálmán, Trefort Ágoston, Pauler Tivadar, Szende Béla.

A múlt ülés jegyzőkönyve fölolvastván, észrevétel nélkül hitelesítették.

Gibody S. a ház számadásainak megvizsgálására kiküldött bizottság jelentését nyújtja be.

Ki fog nyomatni, szétosztatni s annak idején napirendre tüzetik.

Együttal kérdi a közlekedési minisztert, hogy miután a bécsi Reichsrathban Seidl képviselő mintegy két hó előtt fölszólította a minisztert a novi-bécsi vasút kiépítésére és határozati javaslatot nyújtott be, mely szerint a miniszter oly törvényjavaslat beadására utasított, hogy a vasútépítés Novitól Sziszekig megkezdésük: van-e tudomása a miniszternek, hogy ezen törvényjavaslatnak tárgyalása csak azért halasztott el, mert Banhans miniszter azon biztosítást adta, hogy a kormány ezen vasút sürgős voltát szem elől nem téveszti, s szándékozik-e lépéseket tenni annak megakadályozására, hogy e vonal építése előbb meg ne kezdtesse, míg az összeköttetés a magyar területen biztosítva nincs? Kézöltetni fog a közlekedési miniszterrel.

Patay István: Hogy a képviselők közül sokan mennyire viselik szívükön a haza szent ügyét, azt a tegnapi szavazás megmutatta, mert több mint 20 képviselő távol volt. Emlékeztetve a képviselőket, hogy szándékozik-e azon képviselők iránt, kik kötelesegtüket nem teljesítik, szigorúan eljárni?

Elnök kijelenti, hogy az elnökség intézkedett az iránt, hogy azon képviselők, kik engedély, vagy betegség bejelentése nélkül vannak távol, minél előbb megjelenjenek, vagy ha meg nem jelenhetnek, távollétiük okát az elnökségnek indokolják.

Következett a napirend: a képviselő-bizottság jelentésének tárgyalása. Számos törvényhatóságnak a törvényhatóságok új beosztása tárgyában a házhoz intézett kérvényei a ház levéltárába tétettek le.

A hadi felszerelvényeknek a hazai ipar által leendő előállítására iránt beérkezett kérvények a kereskedelmi miniszterhez utasítottak.

Az aranyosmedgyesi kerület negyvennyolcas köre, a papi javaknak egy önálló nemzeti bank javára való elvételét kéri.

A képviselő-bizottság e kérvényt a pénzügyminiszterhez kívánja utasítani.

Solymossy Bálint azt hiszi, hogy a magyar törvényhozás e kérvényt nem fogja mellőzni, sőt valószínűnek tartja, hogy már a jelenlegi kénszerhelyzetnél fogva is

oda lett utalva, hogy a kérvényezőök óhaját teljesítse. Az állam és egyház közti viszony rendezése terén megelőzők ugyan hazánkat Európának több államai, s jelenleg még az osztrák tartományok törvényhozása is az állam és egyház közti ügy gyökeres rendezésével foglalkozik; de reméli, hogy hazánk sem fog e tekintetben elmaradni. Az egyházi vagyon fölötti intézkedés különben is az állam elvitatlan joga közé tartozik, főleg hazánkban, hol e vagyon királyaink által honvédelmi célokra adományoztatott, s így, miután e célok jelenleg megszűntek, okvetlenül szükséges, hogy az ismét nemzeti célokra fordítsák. Ezen szempontból kiindulva, legezészeretbnek tartaná, ha e kérvény az állam és egyház közti viszonyok rendezése céljából kiküldött bizottsághoz utasították.

Csanády Nándor örömet és megelégedést fejezi ki afölött, hogy a haza polgári, saját tevékenységükkel iparkodnak a kormány vétkecs mulasztásait (Derültség) pótolni. Nézete szerint a kormánynek rég kötelessége lett volna e tárgyban törvényjavaslatot előterjeszteni. Az osztrák igazsággal nem tartja megegyeztetetőknek, hogy míg a katolikus és görög egyesült főpapok a jogtalanul bitorolt egyházi javakból a „kényelem mámorában kéjelegnek“, addig más felekezeti lelkészek és tanítók a nyomorral küzdenek. Pártolja a kérvény tartalmát s elfogadja Solymossy indítványát.

Péchy Tamás azon meggyőződésben van, hogy nem volna helyes eljárás, ha a ház bármely kérvény alkalmából ily nagy kérdés fölött döntő határozatot hozna, s azért elfogadja a kérvényi bizottság indítványát, mely az e kérdésben hozandó határozatnak semmiféle tekintetben nem praegudicál.

Végül a Csanádynak azon állítására, hogy a jelenlegi egyházi javadalmak ezen javakat jogtalanul bitorolják, megjegyzi, hogy ezen állítás alaptalan, a memnyiben azok használata részükre törvény által van biztosítva; azt azonban megengedi, hogy célszerűtlenül kezelteknek.

Szakacsy Dániel nem teheti magáévá Solymossy és Csanády nézetét, mert azt hiszi, hogy jelenleg a nemzetnek békére és nyugalomra van szüksége, melyet ily kérdések fölvetése ok nélkül megzavarhatna. Elfogadja a kérvényi bizottság javaslatát.

Nemeth Albert nagy szerencsének tartja, hogy a kormány nem terjesztett elő, mint Csanády kívánta, e tárgyban törvényjavaslatot, mert azt hiszi, hogyha ez megtörténik, akkor jelenleg e tetemes vagyon is elzaparoltatott volna. (Derültség.) Nem tartja célszerűnek e kérdés jelenlegi tárgyalását, azonban utasítani kívánja a kormányt, hogy az egyházi javak saecularisatiójáról akkor gondoskodjék, ha Magyarország teljes szabadságát s önállóságát visszanyeri.

Tisza Kálmán mindenképp Nemeth azon megjegyzésére reflectál, hogy azon perczen kell elvinni az egyházi javakat, amely perczen Magyarország önálló lesz.

Erre vonatkozólag így nyilatkozik: „Azt gondolom, hogy az előttem szólott képviselő ur, ha sikerülne neki, ezen nézetét az országban nagyobb körben, akár itt a ház kebelében elfogadtatni, ha nem volt, mint a hogy nem volt megalapítója a közönségi kiegyezésnek, okvetlenül egyik megőrkítője lenne, mert azon alap ellen, melyet megtámadni kíván, melyet nem helyesel, sorompóba hív igen nagy érdeket (Élénk helyeslés balról), figyelmeztetvén őket, hogy védjék ez alapot, mert míg ez áll, nem bántjuk a keztek közt levő vagyont, de amint sikerül azt megdönteni, azonnal elveszszük.“ (Élénk helyeslés.)

Azonban a kérvényben kimondott elveket sem tehetné magáévá, mert a magyar jegybank föllállítása elé nem akarna újabb akadályokat gördíteni. Ami a javaknak a hitfelekezetek közti fölosztását illeti, nézete szerint a szabadelvűségnek nem követelménye az, hogy e házában levő minden lelkész a kormánytól huzzon fizetést directe vagy indirecte s így attól függjön.

Az kétségtelen, hogy a papi javak egyrésze törvényes donatiók után származott s azok fölött az ellenőrködés jogát az állam magának mindig föntartotta.

Azon érvelés, hogy az állam azon javakat, melyeket bizonyos célokra is fordíthatja, nézete szerint csak oly alapokra nézve áll, a melyekre nézve fölügyelet, üresedések esetében jövedelmének szedését és egyéb hasonló jogokat magának föntartott. Részéről különben csatlakozik azokhoz, kik azt mondják, hogy ezek nem oly mellesleg megoldható kérdések, sőt olyanok, melyeket nem is szabad bolygatni; jöhet idő, midőn az állam a legnagyobb számszegtől kénszerítve saját megmentésére ezekhez hozza fog nyulni, de még akkor is meg kell jól gondolni a dolgot. Elfogadja a kérvényi bizottság véleményét.

Csanády Sándor szavai helyreigazítására szól, — azonban polemikát kezd Tisza Kálmán ellen, figyelmeztetvén a ház elnöke által nyilatkozottatja, hogy nem azt mondta, hogy a kormány osztogatta a papi javadalmakat, hanem azt, hogy ezek osztassanak szét a felekezetek bizottságai közt.

Tisza Kálmán hasonlóképen helyreigazítani kívánja szavait, mert Csanády erővel azt akarja azokból kimagyarázni mintha ő azt mondta volna, hogy a protestáns felekezeteknek ne adjon az állam az egyházi javakból, ő általánosságban beszélt arról, vajjon egyáltalában kívánatos-e a szabadság szempontjából, hogy az állam fizesse az egyház szolgáit.

A ház elfogadta a kérvényi bizottság javaslatát, ellene csak a szélső bal szavazott az is Simonyi Ernő, B o b o r y Károly, K á l l a y Ödön kivételével.

Következett a vallás és közoktatási miniszter által elmozdított Rill tanár ügye, mely a sajtóban már annyi port hányt föl.

A kérvényi bizottság az erre vonatkozó kérvényeket egyszerűen a miniszterhez kívánja utasítani, s őt egyuttal fölszólítani, hogy a törvénynek a tanítók alkalmazására vonatkozó s nem eléggé világos rendelkezéseire vonatkozólag terjesszen elő módosítványokat.

Eleinte úgy látszott vita sem lesz, a miniszter ugyan is szólni kívánt, de a jobb oldal hangos „elfogadjuk“ kiáltásai folytán újra leült, azonban miután Schwarz

Gyula nyilatkozott, hogy nem áll el a szótól, mégis fölszólalt.

Trefort miniszter sajnálja, hogy ezen administratio ügy a ház elébe került, de miután megtörtént kívánatosnak tartja, hogy a ház tájékozva legyen.

A budai tanítóképezdén rosszul mentek a dolgok, ami annál föltűnőbb volt, mert más, sőt legközelebb létező intézetek a legjobb rendben voltak, a disciplina teljesen fölbomlott, s folytonos surlódások fordultak elő, kötelessége volt ezen bajt orvosolni, és orvosolta is.

Megvizsgáltatta az ügyet a tanfelügyelő és az igazgatótanács által s arról értesült, hogy minden bajnak oka Rill; ő azonban azt hitte, hogy a mint közönségesen szokott lenni más is hibás, s azért elhatározta valamennyi tanár áthelyezését. Ebbe mindenki bele nyugodott csak Rill szegült ellene. Ily esetben nincs fogymeli eljárásnak helye s nem marad más hátra, mint az illető elboesátani, ő azonban tekintettel Rill viszonyaira s a tőli idényre szabadságot adott neki, midőn azonban ezt arra használta föl, hogy valóságos hadat indítson ellene, az állam tekintélye nem engedte, hogy ezt tölje, s így elmozdította.

Alaki tekintetben is correct járt el, mert a törvényben nem foglaltatik semmi ami ezt tiltaná.

Azon áldozatok, melyeket a nemzet a tanügyért hoz, nem lehetnek gyümölcsözők, ha a disciplinát tönkre teszszük.

Schwarz Gyula azt állítja, hogy a miniszter beszéde nem volt szegény ügyes fogásokban, de nem alkalmas megnyugtati azokat, akik nem azon szándékkal jöttek a házba, hogy mindenképen a miniszter mellett szavazzanak.

Ő megvizsgálandónak tartja, hogy Rill követett-e el oly vétséget, mely a minisztert följogosította volna őt 19 évi szolgálat után elboesátani, továbbá, hogy megfelele-e az eljárás a törvénynek, végre hogy célszerű volt-e.

Mindezen tekinteteket hosszasan taglalja, s fölkérvén a minisztert, ne hagyja magát a bureaucratia által tévutra vezetni, határozati javaslatot nyújt me, mely szerint a miniszter kimerít, az összes okiratokkal fölszerelt jelentéstételre utasítatik, s ezen javaslat elfogadásában semmit sem lát, ami a minisztert compromitalhatná.

Előadó Szőgyéni megjegyzi, hogy az államképezde tanárai államhivatalkok s hogy joga volt a miniszternek Rill elboesátani. Különbben a ház már többször nyilatkozott, hogy administratív ügyekbe nem avatkozik.

Csernatony Lajos: nem administratív dolgról van szó, hanem egy állampolgár sérelméről, ő nem tudja miben van a dolog, s tudni kívánja, azért pártolja Schwarz indítványát, ámbár Rill magaviseletét főképp a sajtóban nem helyeselheti.

A miniszter derék ember, de nem képes nyugodt maradni egy percig sem a házban és eszedesen meghallgatni az ellenvéleményt, ebből következteti, hogy alárendeltje irányában valóságos despota lehet. Kéri mondjon le az igazgatósról és érzékenyégről s fogadja el Schwarz indítványát.

Ürmenyi Miksa jobban akarja kifejtetni a mit az előadó már érintett; szerinte a házban csak azt kell megítélnie vajjon törvénybe ütközik-e a miniszter eljárása vagy nem, ha nem, akkor nincs hivatva az administratív intézkedést tárgyalni.

Ha minden polgár sérelmét például, ha egy alispán egy hajdút elcsap, azt is fogják vizsgálni, akkor sem gyors közigazgatás nem lesz, s a parlament lassúsága is megmarad.

Huszár Imre előtte szóló véleménye ellen fordul, különben a bizottság nem volt magával tisztában, mert nem javasolta volna a törvény változtatását, ily körülmények közt kötelességnek tartja az iratok betérjesztését.

Előadó tiltakozik az ellen, hogy a bizottság tisztában nem lett volna.

Olah Gyula Schwarz véleményén van, vizsgálat különben nem is volt, mert kérdi az igazságügyért, aki ily dolgokhoz jobban ért, hogy a vádló vizsgálható-e. Egy brochuret osztogattak, mely Rill bűneit kellene, hogy sorolja föl, de abban ő azt találja a legnagyobb bűnnek, hogy az igazgatót collegának nevezte.

Tisza Kálmán. Mellékesen fölhozott a képviselőház jogköre, ő ehhez kíván szólni, a képviselőház nem ministrál, de igenis ellenőrizi az administratiót, és volt eset a parlamentekben, hogy ily ügyekben vizsgálatot rendelt, sőt maga vizsgált. A ház a tényt nem semmisítheti meg, de annak indokairól ítéletet mondhat, nem togadhatja el tehát Ürmenyi okoskodását.

Az elmozdításban hibát nem lát, mert ezt a törvény nem tiltja, az ügy azonban nincs földerítve, a ház nem tudhatja, helyesek voltak-e az indokok, azért Schwarz véleményét pártolja.

Ürmenyi Miksa szavait odamagyarazza, hogy ő ház jogosultságát nem vonta kétségbe, csak azt mondta, hogy nem szokta tárgyalni az ily kérdéseket.

Csengery hivatkozik Anglia példájára és fölolvassa, mit mondott Gladstone és Palmerston 1855-ben Kennedy esetében, aki ellett boesátva, mert alárendeltjeivel nem tudott banni — a nevezett államférfiak annyira kiemelték ily beavatkozás veszélyét, hogy az indítványozó visszavonta indítványát, ugyanazt várja el Schwarzról szónok is.

A szavazásnál nagy többséggel el lett a kérvényi bizottság véleménye fogadva, e mellett a jobboldalon kivül szavaztak Csáky Tivadar, Vétsei Tamás, Kállay Ödön és Olah Miklós.

Következett az orthodox zsidó községeknek a Rabbi képezde föllállítása elleni kérvényeinek tárgyalása.

A bizottság utasítani kívánja a minisztert, hogy részletes jelentést tegyen a házban és egyuttal kimondatni kívánja azon óhaját, hogy e tárgyban semmi intézkedés nem fog történni.

Trefort miniszter elfogadja az első részt, de a másodikat elutasítani kéri igérvén, hogy a tárgyban a ház végzés előtt semmit sem teend.

Iranyi hozzá járul a miniszter kívánságához, ámbár az ügy oly világos, hogy most is el lehetne azt dönteni

kéri az alkalommal, hogy a miniszter a ház végzéseit tartsa jövőben tisztelgetben.

A ház a miniszter kívánsága szerint határoz. Ezután megállapítják a jövő napirend, s beadatnak a szavazatok a bányatörvény bizottságba. Hétfőn ülés.

Különfélék.

Budapest, május 2.

— **A királynéval baleset történt** Ó felsége ugyanis múlt hó 29-én délelőtt egy leánynevelőintézetből a burgba kocsián vissza, egy keresztúton egy sebesen előrehajtó ügyvezető kényeres kocsit lovai a királyi kocsit lovaival üsszeütköztek, minek folytán a szekérlovai közül az egyik megsérült és elbukott. A királyné kiszállott kocsijából, és miután tudakozódott, vajjon a kocsisok közül valaki meg nem sérült-e, tovább folytatta útját.

— **Honvédségi kinevezések.** Király ő felsége a m. kirt. honvédség tetteges állományában kinevezte ezredorvosokká: Dr. Szathmáry Miklós és dr. Pácz Ferenc honvéd-őorvosokat; főorvosokká: Dr. Hoffer Sámuel, dr. Weinberger Lipót és or. Beck Nándor. A szabadságot állományban: ezredorvossá: Dr. Hodeli Eleket, Urbanovszky Imre honvéd-főhadnagy-hadbíró II-od osztály honvéd-százas-hadbíróvá, és Zsigárdy Árpád honvédét és honvéd-hadbíró-gyakornokot a honvéd-hadnagyi jellegű szabadságot állományban ruházta föl.

— **Fényes nászünnepeiről** értesítik az „Ellenőr“-t. Acsáról. Április hó 20-án déli 12 órakor ment végbe ott, fényes nászgyülekezet jelenlétében b. Prónay Gábor ur idősb fia: b. Prónay Dezső orsz. képviselő s a Dumántuli evang. egyház-kerület főügyelőjének esküvője b. Prónay Ifjóniával, b. Prónay István kelleme- és szelleműs leányával. — Az ünnepély az esküvőt megelőző estén véve kezdetét b. Prónay Gyula kastélyában, hol díszes vendégkiszorú gyűlt egybe. — Az esketést a helybeli lelkész: Melezer Gyula végző nagy gyülekezet jelenlétében a díszes acai templomban. Násznagyok voltak: Radvánszky Antal főispán ur, b. Podmaniczky Frigyes, b. Prónay Elek, gr. Wilczek Ede; nászasszony: gr. Wilczek Prónay Anna: koszorúleányok: báró Prónay Rózsa és Irma és a Patay nővérek; vőfélyek: ifj. b. Prónay Gábor, b. Prónay Adorján, gr. Batthányi Ferenc, gr. Wilczek Henrik. A gazdag nászlakoma a menyasszonyi háznál tartatott.

— **Nemzetiségi vértanúk.** Fiumében négy fiatal távirat hivatalkának egyik este nagy kedve támadt. Mind a négyen vig poharazás után, az éjféltűni órákban kávéházi mentek, s miközben két vagy három kávéházat kerestek föl, utközben ékteleen zajt ütöttek, s horvát népdalokat énekeltek az utcákon, úgy, hogy a békés polgárokat felzavarták éjjeli álmaikból. Egy rendőr felszólította őket, hogy ne folytassák a botrányt, de a fiatal embereknek sem kellett több. Bántalmazták, káromolták a rendőrt, sőt egyikük a rendőr szemé közé pökött. A tettest a rendőr le akarta tartóztatni; a fiatal emberek azonban szörnyű zajt ütöttek, az e közben a hely színeire érkezett rendőröket bántalmazták, s az összesereglett népet a rendőrökre uszították. Mindenek dacára a két főtettes elfogatott. A másik kettő föllármázta a várost, szaladt a távirat-hivatalka, s a prágai „Politika“ az „Obsor“ és „A Gramer Zeitung“ számára táviratokat küldött szét, melyekben azt hozta föl az elfogatás indokául, hogy az illetők horvát népdalokat énekeltek, s hogy határőrvidékiek. — Ezek a gyönyörűséges táviratgyűjtemények meg is jelentek a nemzetiségi izgatóság örömeire, kik persze nem mulasztották el ezen esetet a nemzetiségek elnyomásának illusztrációja gyanánt fölhozni. A fiumei kir. ügyész azonban az éjjeli csend háborítót és nemzetiségi gyűlölködésre izgató urfiakat perbe fogta, s a fiumei kir. törvényszék elhatározta a fenytőper megindítását. Mivel pedig a főbbi tényekre vonatkozólag teljes és kétségtelen bizonyítékok forognak föl, a tettesek elítélésére bizonyosnak látszik. A nemzetiségi izgatóság természetesen nem fogják elmulasztani ezen esetből politikai tőkét csinálni, s az ifjakat nemzetiségi vértanúknak megtenni. Így kanonizálja nálunk a nemzetiségi düh az éjjeli csendzavartatókat is, politikai vértanúkká.

— **A méter-mértékről.** az át- és vele való számításkoról, a „Pesti népoktatási kör“ intézkedése folytán a terézvárosi sip-utcaú 11 sz. alatti főiskola V. elemi osztályában f. hó 4-én hétfőn kezdve, s z e r d á n e s c s ü t t ö r t t ö k ö n este 7-8 óráig, s a rákövetkező héten ugyanazon napokon és időben folytatólagosan díj nélküli nyilvános gyakorlati előadások tartatnak. Figyelmeztetjük rá főleg a kereskedelmi- és iparos osztályt.

— **A „Figyelő“** Szana Tamás által szerkesztett irodalmi, szépművészeti és kritikai hetilap legközelebbi száma a következő tartalommal jelent meg: „Az irodalom és a vidék“. — „Hazai irodalom“. (Könyvszemle). — „Francia irodalom“. — „Vándor színészek az ó korban“. — „Lapszemle“. — „Nemzeti színház“. — „Rövid szemle.“

— **Rövid hírek.** Vasuti baleset történt Oroszlamos és Szőreg között, hol a Temesvárról jövő vonat mozdonya után kötött teherkocsik egyikének tengelye eltört, minek folytán három teherkocsi összezúródott; egyébből azonban nem történt, mert a vonaton levők közül senki sem sérült meg. Az egyik teherkocsi azonban borral telt hordókkal volt megrakva, s azok szétpatogva s összezúródva, tartalmuk természetesen vékonyan vastagon ömlött kifelé; ezt megsejtve a vonaton volt kubikuló népség, nosza körülkapta a hordóromokat, s ki mit kaphatott, bögrét, zsiros kalapot alátartva, oly hatalmas tört csaptak fölöttük, hogy félóra múlva a „Sz. H.“ szerint a nagybörzsze holtlészeg lett. — A husz aranyos kolosvári pályázatot nem fővárosi, hanem egy vidéki ember nyerte el. A „Szerelm és hiúság“ pályanyertes darab szerzője ugyanis Ferenc József aradi gym. tanár irta. — A budapesti ügyvédi jelölték holnap értekezlet tartanak az ügyvédi rendtartás ügyében. — Figyelmet érdemlő találmányát mutatta be tegnap Horti-Horváth Ferenc mérnök a pesti és palotai közúti vasutak igazgatóinak. Ez egy gőz és löőrő nélküli vasuti kocsit, melyet 20-30 személy teherrel egy ember mozgósíthat. E találmány

nagy horderővel bírand különösen oly városokra és községekre nézve, melyek vasuti és gőzhajózási állomásokkal, pléh, vagy vassinekekkel könnyen összeköthetők. A föltaláló a kocsit király-utca 54-ik sz. a. a Csillag féle házban (az előt V a l e r o - h á z) közszemlére kiállítandja, hol 40 ölnyi sin van van lerakva.

Nemzeti színház. Vasárnap, május 3. „A ripacso Pista dolmányá“. Népszínmű 3 fölvonásban.

— **Rákosi Jenő** tegnap este színre került népszínművének, „A ripacso Pista dolmányá“-nak előadására vonatkozólag mindjárt az előadás után irt sorainkban röviden már megemlékeztünk. Hosszabb közleményt ma sem hozhatván róla, csak arra szorítkozunk, hogy tegnapi megjegyzéseinket néhány észrevétellel kiegészítsük. E népszínmű megírásával Rákosi Jenő, az ideális irányú vigjátékíró eddig rá nézve idegen földre lépett, melyen habár sikerült megállnia, azt nem hódíthatta meg, mert ide is magával hozta, az ideális régióban már szárnyát szeggett azon nagy hibáját, hogy nem tud drámai eseményt, jó bonyolulatot és kifejlést csinálni, mi a színműírónál sarkalatos hiba.

Rákosi magasabb genretől valamennyi vigjátéka a cselekmény vérszegénységében szenved, s szép költői nyelve, szelleműs párbeszédei, érteletes, bár gyakran keresett és drasztikus kifejezései mind csak arra szolgálnak, hogy darabjának ezen sarkalatos hiányát elfeledjék.

Népszínművének szintén ugyan ezek előnyei és hátrányai. E darabjának cselekménye, bonyolulata, és kifejlése még talán többi műveinél is gyengébb és lanyhább, de nyelve itt is érteletes, helylyel közel népies zamat, habár több helyen meglátszik, hogy szerző a népiest kereste és póriást talált, s különösen néhány kifejezése annyira drasztikus, hogy darabja csak nyerne, ha azokat kitorölné belőle, s kár, hogy azok, az első előadáskor is elmondattak a nemzeti színpadon, hová egyáltalán nem valók.

Rákosi népszínművének külső sikerét a szép dalokon kívül nem kevésbé előmozdította azon körülmény is, hogy szerző „Ripacso Pista“-nak különben nagyon szegényes és elvált dolmányát népies tarka-barkaságokkal fűszájtotta.

Igaz, hogy ezen sujtások nem tartoznak a darab lényegéhez, s abból bátran kimaradhatnak, de legalább szerző, ha darabjának meséjében nem adott újat (többnyire reminiscenziákat más népszínművekből) a dunántúli népelet és tájszólás mindenesetre új színpadunkon, s a népcsoportosulások, licitáció, vásár stb. ügyesen vannak keresztül víve.

A darab meséjére általánosságban mondott megjegyzéseinket pár részletes észrevétellel akarjuk illusztrálni. Az egész kompozitio: örökre fogadott lány elűzése, kit utóbb szülői föltalálnak, kincs elásás, a véletlenségen alapuló bonyolulat stb. mind régen elhasznált dolgok ugyan, de azért ügyes szerkesztés mellett érdekesebb lehetett volna tenni azokat. Szerző azonban meséjének keretébe nem esínált elég bő és gyors meneti eseményt, s így ha csak a Blaháné et Comp. által énekel esinos népdalok nem mentének ki zavarából gyakran unalmas lenne, amint az első fölvonásban unalmas is, hol egy óra hosszat történi minden, kolompolás, kürtölés, disznó kihajtás, s egy sereg felesleges beszéd, s csak az nem mi a dolog lényegére tartozik, mert mi az első fölvonás végén érdemileg történi, az a darab legelején mehetne végbe, s akkor egy rövid első fölvonás után a darab cselekménye gyorsabban folyásnak indulhatna, míg így az órahosszat tartó bucsuzások, közbe dalok, s megint siránkozások unalmasak, s habár tán magukban véve szépek, a darab cselekményének megindulását akadályozzák.

A második fölvonás már sokkal jobb, s az árverés után következő drámai jelenet teljes dícséretünket érdemli ki, nem azért, mintha valami rendkívüli volna, hanem mivel van benne a cselekmény természetéből kifolyó drámai situatio, mi Rákosi műveiben nagyon elválté található; mert Rákosi a darabjaiban előtűlő személyek számára külső eszközökkel szokta teremteni a situatioit s abba azok nem a cselekmény logikai menete miatt kerülnek bele.

Az említett drámai situatio s néhány más talpraesett ötlet arról tesz tanuságot, hogy Rákosi kezdi fölismerni a színpad törvényeit, melyek iránt eddigi, bár költői szempontból igen szép darabjaiban kevés érzéket mutatott. E tapasztalatunk örömdetesen lepett meg bennünket; mert ha Rákosi fölismerni a színpad természetét, talán jó mesét és valódi drámai situatiokat fog teremteni, s így a színpad és irodalom oly műveket várhat tőle, melyek nemcsak — mint az eddigiek — költői, hanem drámai szempontból is jeselek lesznek. S mivel eddigi művei közt éppen „A ripacso Pista“ támasztotta bennünk ezen reményt, e darabjához, annak minden hibái dacára gratulálunk, s meg lehet, hogy e darab, melyet ideális vigjátékíró létere, tán legkevésbére becsül művei közt, forduló pontját fogja képezni irodalmi működésének.

Kívánjuk, hogy így legyen, s ezen esetben „A ripacso Pista dolmányá“ nyereség lesz az irodalomra nézve. A szereplőkről általában csak dícsérettel emlékeztünk meg. Blaháné, (Vicza) tegnap este elemében volt s nemcsak szépen énekel, hanem kellemmel és igazi érzellemmel játszott. T a m á s i s ö t é t kedélylyel, de nem szokott erejével játszotta Gyurka szomorú szerepét. U j h á z i a részeges pandur kellő humorral alakította. A jeselebek közé tartoztak még: Szathmáryné, Paulayné, Vizvári, Réthy, Eöry, Sánta. K o m á r o m i (Dangó Dömötör) pár mozzanatot jól eltalált, de a legfelsőbb superlatívusokk s iránkozó páthosa több helyen most is elrontotta játékát. Végül elismerést érdemel Erkel Gyula, ki a darab zenéjét irta.

Táviratok.

Madrid, május 1. A carlisták ma elhagyták sampedrói, abantói, san-fuentesi, san-julianai és caldamesi állásaikat, melyeket a kormánycsapatok azonnal elfoglaltak.

Valószínűleg megszállják még ma Portugalltet Bilbao fölmentése közvetlen közelben várható.

Madrid, május 1. Serrano tegnap Montellano felment, hogy ott Laserny hadtestével együtt támadást intézen; Échague megszállotta a valmesadai magaslatokat és Sada-Sadnye felé nyomult.

Madrid, május 1. Az előőröket képező hadosztály Montellanoból előnyomult, Martínez-Campos és Palacios hadosztálya Concha parancsait várják, hogy mozdulataikat folytassák. A Santanderrel való forgalom a roszt időjárás miatt megakadt.

Berlin, május 1. Arnim gróf tegnap ide érkezett, a „Post“ szerint Arnim a magánéletbe fog visszavonul.

Konstantinápoly, május 1. A szultán tegnap a szerb fejedelmet sajátkezűleg a gyómantos ozmandi rendjellel tüntette ki.

Közgazdaság.

Budapest, május 2.

Az időjárás egyáltalán kedvezőbbre fordult. Az ország különböző vidékeiről több tudósítás fekszik előtünk, a melyek esőt jelentenek, s így örvendéses tartalmak. Sz o m b a t h e l y m á j . 1. Három óras gyenge eső. M i s k o l c z , m á j . 2. E sok hideg mellett a gyümölcs és szőlő megsemmisült. Z o m b o r , m á j . 2. Tegnap este másfél órai eső. B - G y a r m a t , m á j . 1. Reggeli hét órától déli 12 óráig tartó gyengébb eső volt. Sz o m b a t h e l y , m á j . 1. Három óráig tartó gyengébb eső volt. U n g v á r , m á j . 1. 12 óra hosszúig tartó erősebb havazás esővel vegyítve volt. S z e k e s f e h e r v á r , m á j . 1. 4 óráig tartó gyengébb eső volt. N - K a n i z s a , m á j . 1. Egy és háromnegyed óráig tartó erősebb eső volt. K e c s k e m é t m á j . 1. Egy óráig tartó gyöngébb eső volt. T e m e s v á r , m á j . 1. egynegyed óráig tartó gyöngébb eső volt. S z o l n o k m á j . 1. 3-tól 4 óráig tartó erősebb, 4-től 6-ig tartó gyöngébb eső volt. S z e g e d , m á j . 1. fél óráig tartó gyöngébb eső volt. G y ő r , m á j . 1. Délután egy óra hosszúig tartó közepeserű eső volt. P o z s o n y , m á j . 1. Ma d e . 9-től 2-ig gyöngébb eső volt. N y i t r a , m á j . 2. Tegnap május 1-én reggel másfél óráig tartó esendes eső volt, délután szintén félóráig tartó, azonkívül több ízben permetező. K i k i n d a , m á j . 2. Az éjjel óra hosszúig tartó gyöngébb eső volt. Z o m b o r , m á j . 2. Itt máj . 1-én esteti 8-tól 9 óra 20 percig tartó gyenge eső volt. K a s a , m á j . 1. Fél óráig tartó gyöngébb eső volt. C s a b a , m á j . 2. Tegnap este 3 óráig tartó erősebb eső volt. S ó p r o n , m á j . 1. Hat óráig erős eső volt. S z i g e t v á r , m á j . 2. Tegnap este 2 és fél óráig tartó gyöngébb eső volt. K a p o s v á r m á j . 2. Tegnap este újból két óráig tartó erősebb eső volt. K a l o c s a , m á j . 1. Tegnap délután 4-től 4 óráig gyöngébb eső volt. A r a d m á j . 2. Tegnap délután 6-10 óráig gyöngébb eső volt. T e m e s v á r , m á j . 2. Május 1-én 1 1/2 óráig tartó gyöngébb eső volt. Ó-Becse, május 2. A két napi fagyot, mely vidékünk gyümölcsseit teljesen, a szőlőket félig tönkre tette, az éjjel erős 3 óráig tartó eső követte. D é v a , m á j . 2. Egy óráig tartó erősebb eső volt. P á p a , m á j . 1. 5 óráig tartó gyöngébb eső volt. P é c s , m á j . 2. Tegnap este 6 órától kezdve két és fél órai lassu meleg, később egész reggeli 1 óráig hűvös szakadozott eső volt, mely a földeket 4 újjnyira megázta. M a i s m é t n é m i h i d e g v a n . B a j a , m á j . 2. 5 óráig tartó gyöngébb eső volt. N - K a n i z s a , m á j . 2. Két óráig tartó erősebb eső volt. K o l o z s v á r , m á j . 2. Tegnap este 4 óráig tartó erősebb eső volt.

A részvényekre alapított iglő haltenyésztről a földmívelési érdekeinkben, a következőket olvassuk: Miután a részvénytársulat dacára az államtól több ízben nyert tetemes segélynek a haltenyésztről a kezdet nehézségeivel való küzdelemben föntartani nem volt képes, s a részvényeseknek nagyobb része már liquidatit kívánt, a szepesmegyei gaz. egyesület egyrészlől a felvidéki pistráng tenyésztrésének, de másrészlől a nyújtott állami segély megmentése érdekében azon indítványt tette, hogy ezen mesterséges haltenyészde állami kezelésbe vétessék át. Ugyanezt később maga a részvénytársulat is óhajtván, Csáky Zeno gróf mint a kormány által fölkért jeles szakértő közbenjárása mellett megindították az átvétel iránti tárgyalások. Az átvétellel az czéloztatik, hogy az intézet minden nyereszkedési irányzattól menten, a felvidék halakban megfogyatkozott vizeit különösen ismét prisztránggal benépesítse, és ha lehet, terméknnyített ikrát is szolgáltatasson a gazdaközönségnek. Az intézet illetén átalakulása annál inkább szükséges, miután a meglévő halas tavak terjedelme sem engedi a halaknak különben is tetemes költséggel járó fölnevelését. Csáky gróf a haltenyészdt személyre vetén annak berendezését és a tett beruházásokat olyanoknak találta, melyek mellett rendszeres és tervszerű vezetéssel az hivatásának megfelelő intézetet fejleszthető, az intézet vezetésére azonban egy gyakorlott szakképzett egyéniség alkalmazását kívánja. Ily egyéniséget sikerült is föltalálni, az oldenburgi nagyherceg haltenyészdjének vezetőjében, aki az intézetet legközelebb szemügyre veendő, s esetleg, ha föltételei elfogadhatók, az intézet kezelésével meg fog bízati. Jelenleg gróf Csáky Zeno és a szepesi gazd. egyesület elnökeinek közbenjárása mellett a szükséges területek, vizek és építési anyagok átengedése iránt folyik iglő városával tárgyalás. A tárgyalások kedvező eredménye kiltatásba helyezi azt, hogy a kormánynak sikerülni fog, ugyszólván áldozat nélkül egy oly hasznos intézetet létesíteni, minők Németországban már nagyobb számban, jelesen Hünningen, München, Salzburg stb. léteznek, s a haltenyésztes érdekekben idővösen működnek.

A budapesti gabna- és értéktörsd-ről május 2. A gabnaitlétnél egyáltalán semmi üzlet sem volt. Az értéktörsdén kedvezőbb volt a hangulat, azonban csupán játékpapirokra szorítkozott az. Különös a magyar hitelbank 134 frt 50 krtól 136.50 forintig emelkedett. a franko 55, a földhitel 51 és félén záródott. A soralási kölcsön 76 ra emelkedett. Az iparvállalatok közül a molnárok és sítők malma 226-án záródott. Az értékek és váltók lanyhábbak voltak.

Felelős szerkesztő: **Huszár Imre.**
Segéd szerkesztő: **Dr. Kakujsay Gyula.**

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1874. május 2-án.

Gabona-árak.		Vámmászánkint		Részvények.		Magy. vasuti köles.		Magy. vasuti köles.			
Hang.	font	font	forint	Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva		
83	7.75	800	7.90	880	890	500	395	400	92.75	93.25	
85	8.00	800	8.00	200	Haza	200	Sertészhaló	158	160	133.50	134.00
87	8.10	800	8.10	335	Pannonia	200	Athenaeum	245	246	217.50	217.75
88	8.25	800	8.25	48	Pesti bizt.	500	Pesti könyvnyomda	500	520	855	865
85	8.25	800	8.35	65	Hunnia	200	Egyesült magyar gőzhajó-társ.	275	278	32	32.50
87	8.25	800	8.35	180	Unio	200	Ganz-féle vasöntőde	210	212	972	974
88	8.25	800	8.35	265	Pesti közuti vaspálya	200	Gschwindt-féle szeszgyár	78	80	512	514
85	8.25	800	8.35	98	Budai	200	Börgyár	100	102	203	204
87	8.25	800	8.35	59	Budai hegyipálya	200	Gyapjamosoda	91	93	2050	2055
83	8.05	800	8.15	25.25	Munizipális hitelintézet	100	Salgó-tarjáni kőszénbánya	138	139	200.50	201
85	8.30	800	8.40	29.25	Angol-magyar bank	200	Schlick-féle vasöntőde	110	115	410	415
87	8.30	800	8.40	136.50	Magyar általános hitelbank	200	Sósuti kőbánya	150	155	321	322
88	8.30	800	8.40	55	Franco-magyar bank	500	Első magyar szeszfinomító	81	83	142	143
85	8.30	800	8.40	51.50	Magyar általános földhitel-társ.	200	Alagut	81	83	217	218
87	8.30	800	8.40	46.50	Pesti egyetemi bank	400	Záloglevelek	85.25	85.50	138	139
85	8.30	800	8.40	31.50	Takarék- és hitelügylet	400	Magyar földhitelintézet 5 1/2%	77.50	78	138	139
87	8.30	800	8.40	46	Buda-ó-budai népbank	400	Magyar jelzálog-bank 5 1/2%	86.50	86.75	110	115
85	8.30	800	8.40	175	Iparbank	100	Magy. ált. földh. részv.-társ. 6%	84.50	85	138	139
87	8.30	800	8.40	735	Budai kereskedelmi és iparbank	100	Pesti kereskedelmi bank 6%	84.75	85	138	139
85	8.30	800	8.40	375	Pesti kereskedelmi bank	100	Elsősorú bank 6%	84.75	85	138	139
87	8.30	800	8.40	375	Pesti iparbank	100	Lánczhid	83	84	138	139
85	8.30	800	8.40	50	Budapesti kézművesbank	100	Budapesti malom 6%	176	180	138	139
87	8.30	800	8.40	44	Hivatalk. hitelügylete I. em.	100	Pénsek és váltók	5.28	5.30	138	139
85	8.30	800	8.40	68.50	Kisbirtokos. hitelintézet	100	Arany	8.96	8.98	138	139
87	8.30	800	8.40	2325	Országos közp. takarékp. 5%	100	20 frankosok	106	106.50	138	139
85	8.30	800	8.40	151	Pesti hazai	100	Ezüst	111.50	112	138	139
87	8.30	800	8.40	50	Budapesti fővárosi	100	London 10 font sterling	44	44.25	138	139
85	8.30	800	8.40	50	Kőbányai takarékpénztár	100	Páris 200 frank	44	44.25	138	139
87	8.30	800	8.40	37	Külvárosi tanárképzőint.	100				138	139
85	8.30	800	8.40	37	Szentendrei takarékpénztár	100				138	139
87	8.30	800	8.40	37	Ujpesti takarékpénztár	100				138	139
85	8.30	800	8.40	37	Arpádmalom	100				138	139
87	8.30	800	8.40	37	Blum-féle	100				138	139
85	8.30	800	8.40	265	Concordia	100				138	139
87	8.30	800	8.40	108	Erzsébet	100				138	139
85	8.30	800	8.40	134	Molnár és sütők	100				138	139
87	8.30	800	8.40	225	Hengermalom	100				138	139
85	8.30	800	8.40	790	Luiza	100				138	139
87	8.30	800	8.40	100	Victoria	100				138	139
85	8.30	800	8.40	650	Első budapesti	100				138	139
87	8.30	800	8.40	18	Budai gyárudvar	100				138	139
85	8.30	800	8.40	415	Pannonia	100				138	139

A korytnicai gyógy- és fürdőhely

2 órányi távolságra Róza-hegytől — kassa-oderbergi vasútdőlmás — 5 órányira Beszterczétől —
m. k. államvaspálya-dőlmás. — K. posta és távirtda ott helyben)

Bővebb felvilágósággal szolgálnak: a korytnicai forrás-felügyelőség (Liptómege) s
Édeskuty L. Budapestben, Erzsébet tér 1, (hol a savanyúvíz forakára van).

Fürdőorvos: dr. **Vogel Gusztáv**. Julius 1-től augusztus 15-éig dr. **Balogh Tibamér** is rendel.
Forró évszakban, testi s lelki törődöttség után a korytnicai savanyúvíz a legüditőbb s legogészséges-
sebb itálnak van elismerve.

idénye május 15-én ve-
szí kezdetét. Ujjonnan beren-
deztett fenyves fürdői
gyökeresen gyógyítják a leg-
makaesabb csúzos és kösz-
vényes bántalmakat. Sa-
vanyúvize unicum:
idült gyomorhurut, túl-
ságos nyák- elválasztás
s gyomorsav, valamint
aranyeres máj- és lép-
bajok ellen.

TAVASZI IDÉNY-CZIKKEK.

Tavaszi legyezők. legújabb nemű, papír-, vászon- és selyem-
ből, kiállításnak megfelelőleg 12 krtól 7 frt
50 krtig. — 11. francia számfonóval utczai legyezők, igen
kedvelt újdonság díja 1 frt. Eredeti kínai sítalegyezők 40 kr.
Pálmalevel-legyezők 2 frt.

Tavaszi faernyőcskék. — Kis tavaszi selyem nap-
ernyők, legújabb díjat szerint pamut- és selyem-szövetből bevá-
kiallításuk nagysága hoz aranylag.

Esernyők. — alpacca-szövet frt 3.75, 4.50,
táfata és selyem frt 5.00-10 frt, 11-12 bordások frt
7.50-15 frt. Vízmentes ruganyveszély 5 frt 6.50

Sétabotok. — fűk és gyermek részére 15-50 krtig; természetes fabotok
25-80 krtig, elegánsabb neműek 1-8 frt, dohányszó (csibuk)
botok frt 2.50-10.50. **Törés (stilettes) botok** 2.40-12 frt.

Vízmentes rugany esőöltönyök.

Fürdőöltöny, fekete, ujjakkal és fejfedővel, nagyságához és minőségéhez képest frt 10-20
drappszinű frt 17-30. Kocsis és lovagló köpeny ujjakkal és fejfedővel frt 12, 25, drappszinű
frt 21-35. Elegáns double szövet utczai palotok frt 24-35. Gyermekbátok fűk számára
fejfedővel frt 7.50-12. Szabályosított hóvédőöltönyök.

Kocsisó rugany-palid, lábtakaró gyanánt is használható újdonság, mely eső-
időben tökéletesen védi az embert a megázás ellen, darabja 23 frt.

Rugany labdák és ballonok
minden nagyságban, eszterék 10 krtól 1 frt 20 krtig, szinsek 15 krtól 3 frt.

Lovagló-szerek.

Ang. disznóbőrnyergesek urak számára 15 frttől kezdve.

Hölgy- és fiúnyergesek. Angol kantárok egyszerűen frt 2.65,
3.30, kettősök 4-10 frt. Könnyel-
vas-szíjak frt 2.50-3.50. Nyereg- és küstel-terhelők frt 2.40-3.50.
Nyeregtakarók (kiszakítók) 3-5 frt. Könnyelvasak, nyerges- és
kocsiló-zablák, lovagló sarkantyúk és ostorok minden nemű.

D. FEVRE

francia Sodavizkészítő-gépeinek gyári raktára.

Ezen gépek, amint azt számtalan hozzárt jutott elismerő levelek által bizonyíthatjuk, leg-
alkalmasabbak arra, hogy valók kiki saját maga készíthessen ezen époló kollema, mint az
egészségnek előnyös pezzgőitait.

Árai: frt 8. — 4. — 12. — 14.50 17. —
Használati utasítással, valamint a szükséges porokkal szolgálnak.

Utazó-szerek.

Kézi és nagyobb bőröndök, minden nagyságú fa-utilladók
és kosarak, úres és berendezett utilladók, toleltettek és ne-
cessitások, s minden egyéb szükségesletekkel külön rajssal ellátott árjegy-
zékkel szolgálnak. — **Plaid-szíjak** gyermek részére 40-70 kr, nagyok
80 kr, frt 1.80, vállba függeszthető frt 1.50-1.80.

Angol szivartárak. Női kényesítők. Virág-asztalok.
vállba függeszthető 3.85-9 frt. minden nagyságuk, 1-15 frt. 9 forinttól 30 forintig.

Kerti gyertyatartók. Madárkalitkák.
gyertyáknak 1 frt. Petroleumnak 1.70. falra függeszthető és asztalokon.
dús választékát ajánlják

KERTÉSZ és EISERT Pesten, Dorottya-utca
2. szám,
a „magyar király“ című szállodával szemközt.
Írásbeli megbízások gyorsan és figyelemmel eszközöltetnek.

GIESSHÜBLI

legtisztább alkali-tartalmu savanyúvíz.

Specifikus hatása kiterjed torokbajokra, gyomorsavanyúság gyomorgöres, a légző-
szervek idült hurutos bántalmaira, idült hólyag-hurutra, s a **leppompásabb** udító
ital a nap minden órájában. Minél fogva a nagyobb városokban létező rozsvíz mel-
lett, mely oly sok nyavalyának szülő oka, mint legtisztább savanyúvíz legmelegebben
ajánlatik.

A szállítás csak üvegekben eszközöltetik. Ismertető füzeteket, árjegyzékeket stb.
ingyen küld a tulajdonos

Mattoni Henrik Karlsbadban (Csehország)

Saját raktárai Bécsben: Tuchlauben 14, Maximilianstrasse 5.

Belga fegyverek

nagy végeladása.

A legfinomabb belga revolverek, pisztolyok és egyéb damaszt-csővel
ellátott pusák legörösőbb terjedelmű raktárának átvétele által sikerült a legoládabb
szerkezetű legjobb fegyvereket eddig még soha nem volt oledő áron áruba bocsátani.

Im hallják, lássák és csodálkoznak:

1 elegans revolver, hatlővésű, legfinomabb damaszt-csővel, ébenfa-markolat-
tal, hozzá illő tokkal és töltésekkel:
1 darab 7 millimeter nagyságú 6 frt 50 kr.
1 " 9 " " " 8 " 50 "
1 " 12 " " " 10 " 50 "

Ugyanezek legfinomabb metszéssel, arany és ezüsttel kirakva 12, 14, 16, 18, 20 frt.

Az árak börtökkel s illő töltésekkel együtt értendők.

Terzerole, damaszt és vencesővel, golyó-öntővel: 1 darab Terzerol egy csővel
1 frt 10 kr.; 1 darab Terzerol 2 csővel 2 frt 20 kr.; 1 darab legfinom Ter-
zerol, legelegánsabb kiállításal, rövid, egy csővel 2 frt 60 kr.; 2 csővel
3 frt 80 kr.

Vadász-puskák elegánsak, egy csővel 8.50, 9.50, 10.50, 12 frt; két csővel
10.50, 12.50, 14.50, 16 frt.

Lefauchaux-puskák 30, 40, 50 frt a legjobb fajták.

Nyil-puskák 5, 6, 7, 8, 9, 10 frt.

Egy szóval mindennemű vadászati kellékek, míg a készlet tart, kaphatók:

**Depot Rotunde-Industriehalle, Landwirtschaftliche
Abtheilung, Gruppe 16 A,
Bécs, Praterstrasse 16.**